

THIẾT KẾ TRÒ CHƠI ÂM NHẠC DỰA TRÊN CÁCH CHƠI CỦA TRÒ CHƠI DÂN GIAN NHẪM TẠO HỨNG THÚ CHO TRẺ MẪU GIÁO 5-6 TUỔI

Lê Thu Trang

Khoa Giáo dục Mầm non, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Tóm tắt. Trong hoạt động giáo dục âm nhạc cho trẻ mầm non, trò chơi âm nhạc là hoạt động hấp dẫn và được trẻ yêu thích. Nó không chỉ giúp trẻ củng cố, khắc sâu những kiến thức âm nhạc đã được học một cách nhẹ nhàng, thoải mái mà còn giúp trẻ tự tin, phản xạ nhanh nhạy cũng như có được những kỹ năng làm việc nhóm. Thực tế hiện nay, ngoài những trò chơi âm nhạc được gợi ý trong chương trình, việc tìm tòi, thiết kế và tổ chức những trò chơi âm nhạc mới của giáo viên mầm non còn hạn chế. Các trò chơi âm nhạc đã cũ, được tổ chức lặp đi lặp lại nhiều khiến trẻ không còn hào hứng. Thêm vào đó, trong thời đại 4.0 ngày nay, các yếu tố dân gian, cụ thể là trò chơi dân gian đang ngày bị mai một dần để thay vào đó là những trò chơi điện tử hiện đại. Bài viết đưa ra nguyên tắc và qui trình thiết kế trò chơi âm nhạc cũng như gợi ý một số trò chơi âm nhạc được thiết kế dựa trên các trò chơi dân gian nhằm tạo cho trẻ sự tập trung chú ý và hứng thú hơn trong hoạt động trò chơi âm nhạc.

Từ khóa: trò chơi âm nhạc, trò chơi dân gian, giáo dục âm nhạc, trẻ mầm non, giáo viên mầm non.

1. Mở đầu

Hoạt động vui chơi đối với trẻ mầm non đóng vai trò hết sức quan trọng bởi trẻ mầm non (MN) rất hiếu động và thích được vận động vì vậy trò chơi âm nhạc (TCAN) là một trong những hoạt động giáo dục âm nhạc được trẻ yêu thích. Đã có rất nhiều công trình cũng như tài liệu nghiên cứu về TCAN cho trẻ MN như *Tuyển chọn trò chơi, bài hát, thơ ca, truyện, câu đố* theo các chủ đề của tác giả Lê Thu Hương biên soạn giúp cho giáo viên có thể dễ dàng lựa chọn các nội dung dạy phù hợp [1]; cuốn *Trò chơi âm nhạc cho trẻ từ 2 đến 6 tuổi theo hướng tích hợp chủ đề* của tác giả Lý Thu Hiền, *Trò chơi trẻ em* của tác giả Nguyễn Ánh Tuyết đã giới thiệu các trò chơi khác nhau dành cho trẻ em [2-3]. Bài viết *Thực trạng tổ chức hoạt động trò chơi âm nhạc cho trẻ mẫu giáo ở trường mầm non* của tác giả Lê Thu Trang đã cho thấy được thực trạng các TCAN trong chương trình hiện nay đã cũ và rất ít TCAN mới [4].

Ngày nay, cùng với sự phát triển của xã hội mà các yếu tố dân gian đang càng bị mai một, trong đó có cả trò chơi dân gian (TCDG). Thay vào đó, trẻ em ngày nay trong thời đại 4.0 chỉ biết đến các trò chơi điện tử hiện đại. Càng ngày, trẻ em càng ít biết đến với những TCDG hơn. Với mong muốn lưu giữ lại những sản phẩm của dân gian, nhiều tác giả đã sưu tầm và biên soạn lại các TCDG dành cho trẻ em như *Đồng dao và trò chơi dân gian cho trẻ mầm non* của tác giả Hoàng Công Dung [5]; cuốn *101 trò chơi dân gian dành cho trẻ mầm non* của tác giả Lê Bạch Tuyết [6]; cuốn *Đồng dao và trò chơi trẻ em* của tác giả Trần Thị Ngân và Nguyễn Thị Thu [7];...

Ngày nhận bài: 2/8/2022. Ngày sửa bài: 22/8/2022. Ngày nhận đăng: 10/9/2022.

Tác giả liên hệ: Lê Thu Trang. Địa chỉ e-mail: lantuong20@gmail.com

đã giới thiệu và hướng dẫn một cách đơn giản cho người đọc cách tổ chức các TCDG đó.

Hay như trong bài viết *Sử dụng trò chơi dân gian nhằm hình thành biểu tượng số lượng cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi* của tác giả Mã Thanh Thủy và Nguyễn Thị Triều Tiên đã cho thấy TCDG giúp trẻ phát triển được khả năng tư duy, sáng tạo, sự khéo léo, giúp trẻ hiểu về tình bạn, tình yêu đối với quê hương, đất nước [8]. Trong bài viết *Sử dụng trò chơi dân gian nhằm giúp trẻ mầm non làm quen với môi trường xung quanh* của tác giả Trần Thị Hồng cho thấy sử dụng TCDG vào dạy trẻ không những thoả mãn nhu cầu chơi mà còn cung cấp các kiến thức và tạo cho trẻ những cơ hội phát triển các kỹ năng nhận thức, kỹ năng xã hội, giúp trẻ phát triển những ý tưởng sáng tạo, khám phá thế giới xung quanh [9].

Hiện nay ở trường MN, giáo viên thường sử dụng các TCAN đã cũ để tổ chức cho trẻ. Có những trò chơi khi cô mới nói tên là trẻ đã thuộc và biết cách chơi, luật chơi của trò chơi đó mà không cần cô phải phổ biến. Việc tổ chức lặp đi lặp lại các trò chơi đã cũ sẽ khiến cả trẻ và cô không còn hào hứng cũng như mất đi sự hấp dẫn của hoạt động này. Thêm vào đó, nhận thấy những sản phẩm của dân gian đang ngày càng bị lãng quên, trong bài viết này tôi mong muốn đưa những yếu tố dân gian từ các TCDG để dựa trên đó thiết kế thành các TCAN đưa vào tổ chức trong hoạt động giáo dục âm nhạc cho trẻ. Qua đó sẽ giữ lại được những yếu tố dân gian đang ngày càng bị lãng quên và đó cũng là tài liệu giúp giáo viên MN có thêm nhiều ý tưởng để thiết kế các TCAN khác nhằm phục vụ cho việc giảng dạy của mình.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Những vấn đề lý luận của trò chơi âm nhạc và trò chơi dân gian

2.1.1. Trò chơi âm nhạc trong hoạt động giáo dục âm nhạc cho trẻ ở trường mầm non

Trong hoạt động giáo dục âm nhạc cho trẻ ở trường mầm non, TCAN là dạng hoạt động âm nhạc tương đối tổng hợp kết hợp với các hoạt động khác như nghe nhạc, ca hát, vận động theo hát,... dưới những hình thức âm nhạc hấp dẫn, vừa sức, được trẻ yêu thích. TCAN là trò chơi có luật do người lớn nghĩ ra thoả mãn nhu cầu chơi của trẻ vừa giúp trẻ phát triển một cách toàn diện. Ở đó, cách chơi và luật chơi được quy định rõ ràng tùy theo nhiệm vụ phát triển đã được xác định trước đó.

TCAN không chỉ thoả mãn nhu cầu vui chơi, nhu cầu giao tiếp và nhu cầu thể hiện mình của trẻ mà còn giúp trẻ củng cố các kỹ năng nghe nhạc, phản xạ nhanh, hoạt động nhóm, giúp trẻ hòa đồng với các bạn, giúp trẻ phát triển tư duy tưởng tượng và sáng tạo, giúp trẻ thư giãn nhẹ nhàng thoải mái sau giờ học. Cùng nhau múa hát, chơi trò chơi âm nhạc giúp trẻ vui tươi, hồn nhiên hơn, ngay cả những trẻ nhút nhát cũng cảm thấy tự tin, thoải mái hơn, tạo điều kiện hình thành phẩm chất đạo đức cho trẻ [10].

TCAN đang tiến hành tổ chức cho trẻ ở trường mầm non được chia thành bốn loại như sau:

- *Trò chơi phân vai*: là dạng trò chơi mà trẻ vừa hát vừa diễn vai các nhân vật (làm chú bộ đội, có chú công nhân, bác đưa thư...). Trong quá trình học hát, trẻ được phân nhóm hát đối theo câu nhạc, hát đối đáp.

- *Trò chơi rèn luyện thuộc tính âm nhạc*: là dạng trò chơi dựa vào âm sắc, cao độ, cường độ, tiết tấu, nhịp độ,... của âm nhạc để tổ chức các TCAN khác nhau như: Nghe tiếng hát tìm đồ vật; Ai hát; Bao nhiêu bạn hát;... qua đó giúp trẻ nhận biết được các phương tiện diễn tả của âm nhạc.

- *Trò chơi rèn luyện trí nhớ âm nhạc*: là dạng trò chơi cho trẻ nhắc lại khi nghe GV đàn một đoạn nhạc, nhìn tranh đoán tên bài hát, nghe giai điệu đoán tên bài hát hay tìm bài hát theo các từ được GV nêu ra.

- *Trò chơi với nhạc cụ*: là trò chơi GV cho trẻ làm quen với các dụng cụ âm nhạc, ở đó trẻ hiểu và biết một cách đơn giản về cấu tạo cũng như cách diễn tấu của các nhạc cụ đó. Trò chơi với nhạc cụ được trẻ thích thú, khơi dậy ở trẻ những khả năng sáng tạo và hoạt động độc lập khi

được GV yêu cầu tự nghĩ ra các cách thức khác nhau để thể hiện với nhạc cụ đó.

2.1.2. Trò chơi dân gian đối với trẻ em

Trò chơi dân gian là những trò chơi được nhân dân sáng tạo, lưu truyền tự nhiên qua nhiều thế hệ. TCDG diễn ra mọi lúc, mọi nơi không quy định về mặt thời gian, không gian và là một hình thức sinh hoạt văn hoá trong dân gian dành cho trẻ em nhằm thoả mãn nhu cầu vui chơi và giáo dục trẻ em một cách nhẹ nhàng. Chỉ với những vật dụng đơn giản như hòn đá, que tre, lá cây,... đã có thể sáng tạo ra được những trò chơi vô cùng thú vị. Chúng ta chắc không còn xa lạ gì với các TCDG như: Nu na nu nống, Rồng rắn lên mây, Mèo đuổi chuột,... thường đi kèm với các bài đồng dao dễ nhớ, dễ thuộc. TCDG rất đa dạng, không chỉ là những trò chơi vận động mà nó còn có cả những trò chơi đòi hỏi sự khéo léo, cẩn thận, chính xác.

TCDG cung cấp cho trẻ những kiến thức về phong tục, văn hóa dân tộc từ thời xa xưa. Qua TCDG, trẻ biết thêm được nhiều cái đẹp trong cuộc sống, thấy được tình yêu thương của gia đình, bạn bè, biết yêu thiên nhiên. Không những vậy, TCDG còn giúp trẻ phát triển trí tuệ, trí tưởng tượng và sự nhạy bén. Thể chất của trẻ cũng được rèn luyện khi tham gia chơi các TCDG, trẻ được rèn luyện sức khỏe, tăng sự khéo léo, dẻo dai và trở nên hoạt bát hơn. Tên các trò chơi hấp dẫn, cách chơi đơn giản, dễ thuộc, dễ nhớ và tạo được sự hứng thú. Các đồ chơi được sử dụng trong TCDG rất đơn giản, thường là những đồ vật, vật dụng có sẵn và có thể sử dụng nhiều lần và ở nhiều trò chơi khác nhau.

TCDG phong phú không chỉ nhiều về số lượng mà còn đa dạng về thể loại, có nhiều cách phân loại các TCDG tuy nhiên trong khuôn khổ bài viết này, tác giả lựa chọn cách phân loại của Giáo sư Vũ Ngọc Khánh (Viện văn hóa dân gian) chia TCDG làm 4 loại [11]:

- *Trò chơi vận động*: là những TCDG có sự vận động, đua tranh về thể lực là chính, thực hiện theo điều lệ của cuộc chơi và có sự nhận định hơn/ kém, thắng/ thua, được/ hỏng. Các trò chơi vận động chân tay, chạy, nhảy làm không khí vui nhộn và sinh động như “Lộn cầu vòng”, “Bịt mắt bắt dê”,... Những trò chơi này thường được chơi ở ngoài trời để tiếp xúc với thiên nhiên, nhằm tăng cường sức khỏe và các yếu tố về thể lực cho trẻ em.

- *Trò chơi học tập (Trò chơi rèn trí tuệ)*: là những trò chơi nhằm phát triển trí tuệ cho trẻ em, dạy cho trẻ biết quan sát, tính toán. Có khi chỉ là một bài đồng dao, trẻ em ngồi quây quần, túm tụm bên nhau để cùng nhau hát, trò chuyện về những sự vật, hiện tượng đang xảy ra. Có khi lại là những trò chơi bày cách tính toán như trò chơi “Ô ăn quan” tập cho trẻ biết tính nhẩm, biết các làm phép trừ, phép cộng giúp phát triển trí tuệ cho trẻ.

- *Trò chơi sáng tạo*: là những trò chơi mà ở đó trẻ tự tay làm nên những đồ vật bằng vật liệu tự nhiên đang sẵn có như xếp lá dừa thành cái chong chóng, xé lá chuối thành con cào cào, cọng rom bện thành hình người,... Những trò chơi này rèn luyện cho trẻ sự khéo léo, phát huy trí tưởng tượng, óc sáng tạo, khơi dậy khiếu thẩm mỹ.

- *Trò chơi mô phỏng*: là những trò chơi mà trẻ mô phỏng, bắt chước người lớn như làm nhà, cây ruộng, nấu ăn,... Những trò chơi này có tác dụng phát huy mạnh mẽ trí tưởng tượng của trẻ em như trò chơi “Đồ hàng”, từ những mẫu lá, cánh hoa cũng được coi là món ăn ngon, vỏ sò, vỏ hên cũng được coi là nồi niêu, bát đĩa,... Trong trò chơi này, trẻ hóa thân, nhập vai thành những người lớn mà trẻ thích. Nhờ đó trẻ hiểu được vào các mối quan hệ xã hội, học được cách ứng xử giữa người lớn với nhau, qua đó trẻ học làm người lớn.

Như vậy, TCAN và TCDG đều là những trò chơi giúp cho trẻ được thoả mãn nhu cầu được vui chơi một cách thoải mái. Qua trò chơi, giúp trẻ phát triển về mọi mặt như trí tuệ, thẩm mỹ, trí tưởng tượng, sự sáng tạo, phản xạ nhanh nhạy, sự nhạy bén. Không những vậy, còn giúp trẻ phát triển thể chất, sự khéo léo, hoạt bát. TCAN mang yếu tố dân gian là một hoạt động có ý nghĩa to lớn với sự phát triển thẩm mỹ của trẻ mẫu giáo. Trẻ vừa được chơi, vừa được học trong tâm trạng thoải mái, hứng thú đồng thời trẻ được hoạt động tích cực từ môi trường hoạt động nhóm cùng với bạn, với môi trường tự nhiên mang bản sắc dân gian, bản sắc dân tộc cùng với sự

vật, hiện tượng đa dạng, kích thích được tính độc lập, sáng tạo và thu hút được sự chú ý của trẻ.

2.2. Nguyên tắc và quy trình thiết kế trò chơi âm nhạc

2.2.1. Nguyên tắc thiết kế

- Đảm bảo tính mục đích: đảm bảo mục tiêu giáo dục mầm non đề ra, tạo cơ hội cho trẻ được tham gia vào các hoạt động một cách tích cực và dựa vào sự hứng thú cũng như nhu cầu của bản thân trẻ.

- Đảm bảo tính an toàn: lựa chọn không gian cũng như các đồ dùng, đồ chơi với vật liệu an toàn, phù hợp với trẻ.

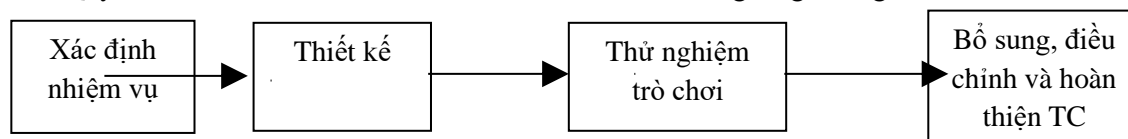
- Đảm bảo tính vừa sức: nội dung trò chơi phải phù hợp với lứa tuổi, chủ đề giáo dục, trình độ nhận thức cũng như khả năng của trẻ, phù hợp với đặc điểm tâm sinh lí của trẻ.

- Đảm bảo đa dạng, linh hoạt: lựa chọn linh hoạt các loại hình hoạt động của trò chơi như chơi cá nhân, chơi nhóm nhỏ, chơi nhóm lớn,... các đồ dùng, đồ chơi đa dạng về vật liệu, màu sắc, chất liệu, công dụng.

- Đảm bảo yếu tố dân gian phù hợp với văn hóa Việt Nam, phù hợp với thuần phong mỹ tục và phù hợp với điều kiện của địa phương. Lựa chọn các trò chơi phải hướng tới cái đẹp, dạy trẻ đoàn kết, yêu thương nhau, học cách ứng xử theo nhóm, có sự nhường nhịn, giúp đỡ nhau. Các trang phụ, dụng cụ và đồ chơi được sử dụng trong TCAN mang yếu tố dân gian phải đảm bảo tính thẩm mỹ và văn hóa.

2.2.2. Quy trình thiết kế

Quy trình thiết kế trò chơi âm nhạc dựa vào trò chơi dân gian gồm 4 giai đoạn như sau:

Sơ đồ. Các giai đoạn thiết kế TCAN

Giai đoạn 1: Xác định nhiệm vụ

- Bước 1. Xác định mục đích âm nhạc của trò chơi: Mục đích âm nhạc sẽ là nội dung chơi của trẻ. Khi xác định được mục đích âm nhạc cụ thể thì giáo viên sẽ xây dựng cho trẻ chơi với nội dung chơi phù hợp.

- Bước 2. Xác định nhiệm vụ chơi chính: trong bước này, GV cần xác định đâu là nhiệm vụ chơi chính của trẻ, qua nhiệm vụ chơi đó, giáo viên sẽ lựa chọn TCAN thích hợp để đưa vào thiết kế.

- Bước 3. Chọn TCDG phù hợp với mục đích âm nhạc: GV cần dựa vào không gian chơi, chủ đề, chủ điểm để lựa chọn TCDG phù hợp. Chẳng hạn, muốn cho trẻ chơi TCAN trong chủ đề động vật, GV sẽ tìm những trò chơi có nhân vật hay có lời đồng dao liên quan tới các con vật.

Giai đoạn 2: Thiết kế

GV thiết kế TCAN bằng cách lên ý tưởng chơi dựa vào mục đích âm nhạc kết hợp với trò chơi dân gian đã chọn. GV cần lồng ghép linh hoạt giữa ý tưởng chơi và trò chơi đã chọn sao cho có sự logic, hài hòa giữa tất cả các yếu tố. Cần xác định được sẽ đưa yếu tố nào của TCDG (luật chơi, cách chơi) vào TCAN sao cho phù hợp.

Giai đoạn 3: Thử nghiệm trò chơi

GV tổ chức cho một số trẻ chơi thử để đánh giá trò chơi thông qua các tiêu chí: sự phù hợp của nội dung âm nhạc với TCDG đã sử dụng, sự hứng thú, kĩ năng và khả năng của trẻ, điều kiện vật chất,... Những đánh giá này cần khách quan, chi tiết để cho trò chơi được hoàn thiện nhất.

Bước thử nghiệm trò chơi là một bước hết sức quan trọng trong quá trình thiết kế trò chơi.

Khi thiết kế trò chơi đó chỉ là những ý tưởng trong đầu và được thể hiện trên trang giấy nên việc chưa thể lường trước được tất cả các tình huống có thể xảy ra là điều không tránh khỏi. Khi thử nghiệm trò chơi thì chính là lúc cụ thể hóa trò chơi đó và GV biết rõ được mình phải làm những gì, trò chơi đã hợp lí hay chưa.

Giai đoạn 4: Bổ sung, điều chỉnh trò chơi đã thiết kế và hoàn thiện

Khi thử nghiệm trò chơi đã thiết kế mà GV thấy đã chặt chẽ và phù hợp về nội dung cũng như tạo được sự hứng thú cho trẻ rồi thì có thể dừng lại ở giai đoạn thử nghiệm. Nhưng nếu trò chơi khi thử nghiệm phát hiện ra vấn đề chưa ổn về nội dung hay hình thức thì cần có những bổ sung hay chỉnh sửa và hoàn thiện lại. Giai đoạn này chính là lúc hoàn thiện thiết kế một TCAN.

2.3. Thiết kế một số trò chơi âm nhạc dựa trên cách chơi của trò chơi dân gian

2.3.1. Một số trò chơi âm nhạc

Bảng 1. TCAN “Đi câu” dựa trên cách chơi của TCDG “Câu ếch”

	TCDG	Thiết kế TCAN
<i>Tên trò chơi</i>	<i>Câu ếch</i>	<i>Đi câu</i>
Mục đích	<ul style="list-style-type: none"> - Rèn luyện tính nhanh nhẹn, sự khéo léo. - giúp trẻ phản ứng nhanh trước các tình huống bất ngờ. - Giúp trẻ phát triển ngôn ngữ qua việc đọc các bài đồng dao. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rèn luyện tính nhanh nhẹn, sự khéo léo. - Rèn luyện sự tập trung chú ý. - Rèn luyện trí nhớ âm nhạc, ôn lại các bài hát đã học
Chuẩn bị	<ul style="list-style-type: none"> - Số lượng trẻ: 10-15 - Một vòng tròn có đường kính tùy độ tuổi và số lượng trẻ chơi để làm ao. - Cần câu ếch là 1 chiếc que dài khoảng 1m có buộc 1 sợi dây, đầu sợi dây buộc 1 miếng giấy gấp nhỏ để có thể bắt trúng ếch ở trong ao. Đầu que có thể buộc vải để tránh nguy hiểm. 	<ul style="list-style-type: none"> - Số lượng trẻ: 8-10trẻ - Một vòng tròn có đường kính tùy vào số lượng trẻ chơi để làm ao. - Mũ dán hình các con vật dưới nước như: tôm, cua, cá, ếch,... - 2 cái chụp để úp tôm, cua, cá,...
Luật chơi	<ul style="list-style-type: none"> - Trẻ nào bị dây câu chạm vào người sẽ phải thay thế người đi câu. - Ếch đã nhảy vào ao thì người câu ếch không được câu nữa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Trẻ nào bị chụp, bắt được thì sẽ phải thay thế làm người đi đánh bắt. - Các con vật đã vào được ao thì người đi đánh bắt không được bắt nữa. - Các con vật không được ở trong ao quá 2 câu hát.
Cách chơi	<ul style="list-style-type: none"> - Cô cùng trẻ đọc thuộc bài đồng dao “Câu ếch”: Ếch ở dưới ao/ Vừa ngớt mưa rào/ Nhảy ra bì bộp/ ếch kêu ộp ộp/ ếch kêu ộp ộp/ thấy bác đi câu/ rủ nhau trốn mau/ ếch kêu ộp ộp/ ếch kêu ộp ộp 	<ul style="list-style-type: none"> - Tổ chức chia thành 2 đội thi đua nhau. - Vẽ 1 vòng tròn làm ao, 2 hoặc 3 trẻ đóng vai làm người đi đánh bắt, đi xa vòng tròn là ao. - Các trẻ còn lại đội mũ và đóng vai là tôm, cua, cá, ếch,... sẽ làm các động tác giống như con vật mà mình đóng vai và

	<ul style="list-style-type: none"> - Chọn 1 trẻ đứng ngoài cách vòng tròn 1-2m, tay cầm cần câu giả làm người câu ếch. Các trẻ khác đứng vào vòng tròn làm ếch. - Ếch ở trong ao vừa hát bài đồng dao vừa nhảy ra nhảy vào. Người đi câu dùng cần câu đuổi theo để câu ếch, dây câu chạm vào ếch nào thì ếch đó phải thay đổi vai làm người câu ếch. 	<ul style="list-style-type: none"> boi lội, nhảy thoải mái ở bên trong và ngoài vòng tròn. - Cả lớp hát một số bài hát về chủ đề các con vật sống dưới nước, không cần hát hết 1 bài hát. Khi nghe thấy tiếng lắc sặc xô của cô thì cả lớp dừng hát. Lúc này cô sẽ hô “Đi câu” và các bạn đóng vai người đi câu sẽ đi bắt. - Hô to con vật cần bắt. - Có thể nâng cao độ khó của trò chơi bằng cách gọi tên cụ thể con vật cần bắt.
Bài hát		<p><i>Tôm cua cá thi tài</i> - Hoàng Thị Dinh; <i>Câu ếch</i>- Nhạc: Phạm Lê; Lời: Đồng dao cổ; <i>Ếch ộp</i> – Văn Chung; <i>Chú ếch con</i> – Phan Nhân;...</p>

Bảng 2. TCAN “Boi nhanh qua sông” dựa trên cách chơi của TCDG “Thả đĩa ba ba”

	TCDG	Thiết kế TCAN
Tên trò chơi	<i>Thả đĩa ba ba</i>	<i>Boi nhanh qua sông</i>
Mục đích	<ul style="list-style-type: none"> - Rèn luyện sức khỏe, khả năng chú ý, phán đoán của trẻ. - giúp trẻ phát triển ngôn ngữ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rèn luyện sức khỏe, khả năng chú ý và sự khéo léo, nhanh nhẹn. - Rèn luyện thuộc tính âm nhạc, giúp trẻ phân biệt được nhịp độ nhanh – chậm. - Rèn luyện trí nhớ âm nhạc, ôn lại các bài hát.
Chuẩn bị	<ul style="list-style-type: none"> - Số lượng trẻ: 8- 10 - Vẽ 2 đường thẳng song song dài 3m, cách nhau 2m làm sông. 	<ul style="list-style-type: none"> - Số lượng trẻ: 8-10 trẻ. - Vẽ hoặc dán băng dính màu 2 đường thẳng song song và cách nhau sao cho phù hợp với không gian của từng lớp học.
Luật chơi	<ul style="list-style-type: none"> - Trẻ làm “đĩa” phải tìm bắt được người qua sông, chỉ được bắt khi người đó ở dưới sông. - Ai bị bắt sẽ phải đổi vai làm “đĩa”. 	<ul style="list-style-type: none"> - Trẻ làm “cá sấu” phải tìm bắt được người boi qua sông, chỉ được bắt khi người đó ở dưới sông. - Người muốn qua sông phải làm động tác boi qua sông. - Ai bị bắt sẽ phải đổi vai làm “cá sấu”.
Cách chơi	<ul style="list-style-type: none"> - Cô cùng trẻ đọc thuộc bài đồng dao”Thả đĩa ba ba”: <li style="padding-left: 40px;">Thả đĩa ba ba/Chớ bắt đàn bà <li style="padding-left: 40px;">Phải tội đàn ông/Cơm trắng như bong <li style="padding-left: 40px;">Gạo tiền như nước/Đổ mắm đổ muối <li style="padding-left: 40px;">Đổ chuối hạt tiêu/Đổ niêu cút gà <li style="padding-left: 40px;">Đổ phải nhà nào/Nhà ấy phải chịu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cô cùng trẻ hát một số bài hát trong chủ đề các con vật sống dưới nước. - Cô chọn 1 trẻ để làm “cá sấu”. - Trẻ làm “cá sấu” sẽ đứng và đi lại nhanh hoặc chậm ở dưới sông theo tốc độ hát nhanh hay chậm của cô và các bạn khác. - Các trẻ còn lại đứng ở 2 bên bờ tìm cách boi qua sông không cho trẻ làm “cá sấu”.

Thiết kế trò chơi âm nhạc dựa trên cách chơi của trò chơi dân gian nhằm tạo hứng thú...

	<ul style="list-style-type: none"> - Trẻ đứng thành vòng tròn đọc bài đồng dao. Cô hoặc 1 trẻ đứng ở giữa chỉ tay theo bài đồng dao, mỗi tiếng chỉ vào 1 người. đến tiếng cuối cùng của bài, trúng vào trẻ nào thì trẻ đó là đĩa. - Trẻ làm “đĩa” đứng ở dưới sông, các trẻ khác đứng ở 2 bên bờ tìm cách chạy qua sông không cho trẻ làm “đĩa” bắt được. 	<ul style="list-style-type: none"> bắt được. - Trẻ làm “cá sấu” cần chú ý: khi cô và các bạn hát chậm thì “cá sấu” phải bơi chậm, khi cô và các bạn hát tăng dần tốc độ hoặc hát nhanh thì “cá sấu” bơi nhanh hoặc chạy để đuổi bắt. - Các trẻ tham gia chơi không được đứng trên bờ quá lâu mà phải thường xuyên bơi qua bơi lại 2 bên bờ.
Bài hát		<p><i>Cá vàng bơi</i> – Hà Hải; <i>Cá ơi! Từ đâu tới?</i> – Suu tâm và đặt lời Việt: Đào Ngọc Dung; <i>Con vịt bầu</i> – Hoàng Lân;...</p>

Bảng 3. TCAN “Đuổi bắt” dựa trên cách chơi của TCDG “Bịt mắt bắt dê”

	TCDG	TCAN
Tên trò chơi	Bịt mắt bắt dê	Đuổi bắt
Mục đích	Rèn luyện thính giác và khả năng định hướng trong không gian.	<ul style="list-style-type: none"> - Rèn luyện thính giác và khả năng định hướng trong không gian. - Rèn luyện trí nhớ và thuộc tính âm nhạc, giúp trẻ phân biệt được cường độ to – nhỏ, to dần – nhỏ dần. - Rèn luyện sự tập trung chú ý.
Chuẩn bị	<ul style="list-style-type: none"> - Số lượng trẻ: 15-20 trẻ - 1 mảnh vải sẫm màu làm khăn bịt mắt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Số lượng trẻ: cả lớp. - 1 mảnh vải để bịt mắt.
Luật chơi	“Người bắt dê” bắt được “dê” là thắng cuộc.	<ul style="list-style-type: none"> - “Sói” bắt được “dê” là thắng cuộc.(Có thể thay đổi nhân vật “sói- dê”) - “Dê” không được ra khỏi vòng tròn. - Cả lớp chỉ được nhắc “sói” bằng tiếng hát to và nhỏ.
Cách chơi	<ul style="list-style-type: none"> - Trẻ chơi “chi chi chành chành” để chọn ra 1 trẻ làm “người bắt dê”. Tất cả trẻ còn lại sẽ đóng vai “dê” đứng thành vòng tròn. - Cho trẻ làm “người bắt dê” đứng giữa vòng tròn và dùng khăn bịt mắt lại. - Khi có hiệu lệnh bắt đầu chơi, các trẻ làm “dê” phải luôn miệng kêu “be be” cho “người bắt dê” đi tìm nhưng phải cố tránh để không bị bắt. Trẻ làm “người bắt dê” phải chú ý lắng nghe để xác định vị trí bắt được “dê”. - Nếu bắt được dê là thắng cuộc. Dê nào bị bắt thì sẽ phải đổi vai thành người bắt dê. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cả lớp đứng thành vòng tròn to, cô phát dụng cụ AN như sắc xô, phách tre, trống,... cho 4-5 bạn. - 4-5 bạn đó sẽ đóng vai là “dê” vừa di chuyển tránh để sói bắt vừa phải gõ dụng cụ AN. - Cả lớp sẽ hát các bài hát mà cô bắt nhịp. Khi sói đến gần dê thì cả lớp hát to, dồn dập hơn và ngược lại.
Bài hát		Có thể lựa chọn các bài hát theo chủ đề động vật.

2.3.2. Kết quả thực nghiệm

Tiến hành thực nghiệm nhằm đánh giá tính khả thi, hiệu quả của cách thức thiết kế một số TCAN dựa trên cách chơi của TCDG nhằm tạo sự hứng thú cho trẻ mẫu giáo lớn. Tôi tiến hành lựa chọn 2 nhóm trẻ với 48 cháu ở trường mầm non Hoa Thủy Tiên – Long Biên - Hà Nội để làm thực nghiệm. Mỗi nhóm 24 trẻ trong cùng lớp 5-6 tuổi. Số lượng trẻ của 2 nhóm là tương đương nhau, các trẻ có trình độ nhận thức, môi trường sống và học tập tương đương nhau do trẻ cùng sống trên cùng một địa bàn dân cư. Do vậy, các trẻ này là tương đương nhau cả về nhận thức, trình độ, môi trường sống và học tập.

Tiến trình thực nghiệm gồm 3 giai đoạn:

Giai đoạn 1. Thực nghiệm khảo sát: đo đầu vào ở cả 2 nhóm đối chứng và thực nghiệm.

Giai đoạn 2. Thực nghiệm hình thành: nhóm đối chứng dạy các TCAN cũ; nhóm thực nghiệm tổ chức chơi các TCAN được thiết kế dựa trên cách chơi của TCDG.

Giai đoạn 3. Thực nghiệm kiểm chứng: đo đầu ra ở cả 2 nhóm, thu thập số liệu và xử lý kết quả thu được.

2.3.2.1. Kết quả đo đầu vào

Tổ chức cho cả 2 nhóm trẻ chơi TCAN “Nghe tiếng hát tìm đồ vật”, đây là một trong những TCAN thường xuyên được tổ chức ở dưới trường mầm non. Kết quả về sự hứng thú của trẻ đối với trò chơi này như sau:

Bảng 4. Mức độ hứng thú của hai nhóm trước thực nghiệm

Nhóm	Số trẻ	Cao		Trung bình		Thấp	
		SL	%	SL	%	SL	%
ĐC	24	4	16,7	9	37,5	11	45,8
TN	24	5	20,8	9	37,5	10	41,7

Kết quả được thể hiện ở bảng trên cho ta thấy mức độ hứng thú đối với TCAN “Nghe tiếng hát tìm đồ vật” của trẻ 5 - 6 tuổi khi được quan sát ở hai nhóm là chưa cao. Số trẻ đạt mức độ hứng thú cao ở hai nhóm là thấp, chỉ có 16,7% và 20,8%. Phần lớn tập trung ở mức độ hứng thú trung bình và thấp.

Trong quá trình điều tra, tôi nhận thấy đa số trẻ đều khá thích thú với hoạt động vui chơi và tham gia vào TCAN. Tuy nhiên, đây là một trò chơi cũ, trẻ thường xuyên được chơi nên khi cô nêu tên trò chơi là các trẻ đã biết cách chơi như thế nào mà không cần cô phổ biến. Có lẽ vì thế mà trẻ chơi không còn được hứng thú cũng như sự tập trung vào trò chơi là không nhiều. Như vậy, mức độ hứng thú của cả 2 nhóm trước thực nghiệm là khá đồng đều.

2.4.2.2. Kết quả đo đầu ra

Bảng 5. Mức độ hứng thú của hai nhóm sau thực nghiệm

Nhóm	Số trẻ	Cao		Trung bình		Thấp	
		SL	%	SL	%	SL	%
ĐC	24	4	16,7	8	33,3	12	50
TN	24	11	45,8	9	37,5	4	16,7

Chúng tôi đã tiến hành thực nghiệm tác động tới nhóm trẻ TN bằng cách tổ chức các TCAN “Đi câu”, “Đuổi bắt”, “Bơi nhanh qua sông” dựa trên cách chơi của TCDG nhằm tạo sự hứng thú cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua hoạt động âm nhạc. Nhóm trẻ ĐC tổ chức chơi TCAN “Nhảy vòng tròn quanh ghế”, “Khiêu vũ với bóng”, “Hát theo hình vẽ” là những trò chơi trẻ

thường được chơi trong các giờ âm nhạc.

Kết quả thể hiện ở Bảng 5 cho thấy rằng: Sau khi thực nghiệm tác động, mức độ hứng thú của trẻ khi tham gia TCAN của nhóm TN đã tăng lên khá cao, mức độ thấp đã giảm đi đáng kể. Con số này đã có sự thay đổi khá rõ rệt đối với nhóm ĐC. Mức độ cao ở nhóm TN đã tăng lên 45,8% trong khi ở nhóm ĐC là 16,7 cho thấy với TCAN mới được đưa vào trẻ đã có sự tập trung chú ý cũng như hứng thú và chủ động tích cực tham gia vào trò chơi. Mức độ trung bình và thấp ở nhóm TN đã giảm đi đáng kể trong khi ở nhóm ĐC vẫn cao 50%.

Trong quá trình thực hiện đối với nhóm ĐC chúng tôi nhận thấy hầu hết các trẻ trong lớp đều đã chơi rất thành thạo các trò chơi mà GV tổ chức. Mặc dù trẻ khá thích thú tham gia chơi tuy nhiên có nhiều trẻ khi ngồi dưới hoặc khi chơi đã mất tập trung và quay sang trêu đùa nhau. Trước khi tổ chức TCAN tôi đã yêu cầu GV phổ biến luật chơi và cách chơi của các trò chơi này. Và tôi nhận thấy khi cô phổ biến hầu hết trẻ không tập trung lắng nghe. Đối với nhóm TN, chúng tôi thấy rõ hầu hết các trẻ rất tập trung và hào hứng khi nghe cô phổ biến luật chơi và cách chơi cũng như xem hai cô chơi thử. Khi cô tiến hành cho trẻ chơi, trẻ thể hiện sự thích thú và hào hứng giơ tay tham gia vào trò chơi cũng như cổ vũ các bạn chơi rất nhiệt tình. Điều này cho thấy sự tích cực của việc đưa những TCAN mới vào để tổ chức hoạt động cho trẻ.

3. Kết luận

TCAN là hoạt động không thể thiếu trong giáo dục âm nhạc cho trẻ ở trường mầm non. Thiết kế thêm các TCAN mới cho trẻ là nhiệm vụ mà các giáo viên mầm non cần đầu tư và dành sự quan tâm nhiều hơn để đáp ứng mong muốn được vui chơi thoải thích của trẻ. Với mong muốn mang trẻ lại gần với nghệ thuật dân gian một cách nhanh chóng, thuận lợi và tự nhiên nhất, cũng như có thêm nhiều hơn nữa những TCAN cho trẻ, hi vọng gợi ý của tác giả về cách thiết kế TCAN dựa trên cách chơi của TCDG sẽ giúp giáo viên mầm non có thêm các tư liệu cùng những ý tưởng để có thể tiếp tục thiết kế các TCAN mới mang đến cho trẻ.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Lê Thu Hương, 2010. *Tuyển chọn Trò chơi, bài hát, thơ ca, truyện, câu đố theo chủ đề, theo các độ tuổi*. Nxb Giáo dục Việt Nam.
- [2] Lý Thu Hiền, 2007. *Trò chơi âm nhạc cho trẻ mầm non từ 2 đến 6 tuổi theo hướng tích hợp chủ đề*. Nxb Giáo dục Hà Nội.
- [3] Nguyễn Ánh Tuyết, 2000. *Trò chơi trẻ em*. Nxb Phụ nữ Hà Nội.
- [4] Lê Thu Trang, 2021. Thực trạng tổ chức hoạt động trò chơi âm nhạc cho trẻ mẫu giáo ở trường mầm non. *Tạp chí Giáo dục*, Volume 66, Issue 4C, tr 177-185.
- [5] Hoàng Công Dung, 2010. *Đồng dao và trò chơi dân gian cho trẻ mầm non*. Nxb Giáo dục Việt Nam.
- [6] Lê Bạch Tuyết, 2009. *101 trò chơi dân gian dành cho trẻ mầm non*. Nxb Giáo dục Việt Nam.
- [7] Trần Thị Ngân, Nguyễn Thị Thu, 2013. *Đồng dao và trò chơi trẻ em*. Nxb Văn học.
- [8] Mã Thanh Thủy, Nguyễn Thị Triều Tiên, 2014. Sử dụng trò chơi dân gian nhằm hình thành biểu tượng số lượng cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi. *Tạp chí Khoa học Xã hội, Nhân văn và Giáo dục*, Tập 4, Số 3, tr 108 – 113.
- [9] Trần Thị Hồng, 2020. Sử dụng trò chơi dân gian nhằm giúp trẻ mầm non làm quen với môi trường xung quanh. *Thông tin khoa học và rèn luyện nghệ*, số 11, tr 28-37.

[10] Phạm Thị Hoà, 2013. *Giáo dục âm nhạc*, tập 2. Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.

[11] Vũ Ngọc Khánh, 2003. *Văn hoá dân gian*. Nxb Nghệ An.

ABSTRACT

Design music games based on the play of folk games to create excitement for preschool children 5 – 6 years old

Le Thu Trang

Faculty of Early Childhood Education, Hanoi National University of Education

In music teaching for kindergarten, music gaming is an attractive activity and is deeply loved by children. It's not only a natural way to remind musical knowledge learned but also helps them to be self-confident, more active, and have good teamwork technic. At present, there is limited in new planning and building new games for teachers besides some guides in the modal schedule. The music games were old and repeatedly played which doesn't attract children anymore. In addition, we are in the 4.0, the folk things, especially folk games are nearly replaced by modern Internet games. This one has rules and steps to build the music games Bayon the folkgames that children will pay more attention to and get more attractively in the music games.

Keywords: music game, folk game, music education, preschoolers, preschool teachers.